

PAG.	
51	
valescen-	70
88	
m influ-	106
123	
159	
160	
177	
morbis	204

eas ven-	18
34	
ris quae	
campana	
52	
mae	70
ne	88
106	
124	
160	
177	
205	
, 161, 179, 206	
, 161, 179, 206	

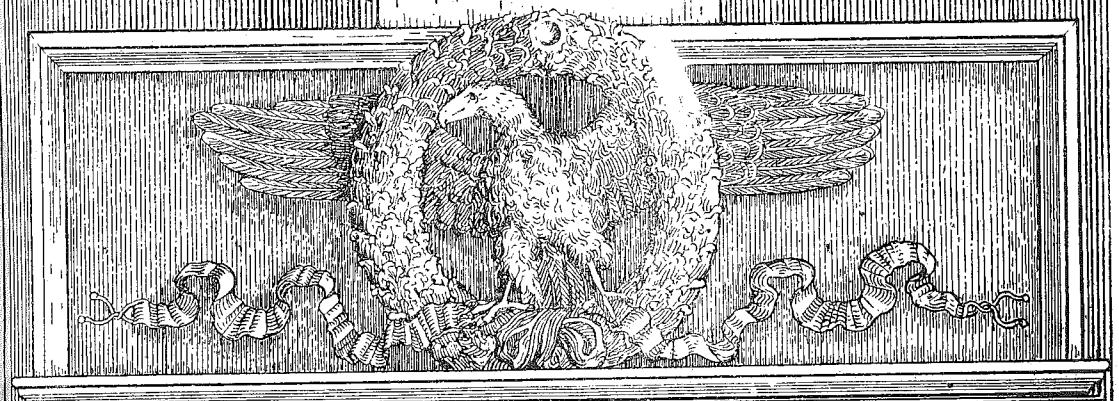
s mentis	4
6	
yzantina	46
64	
83	
110	
alpinus)	118,
134	
120	
F.)	130
131	
) .	134
ate (Ano-	
155	
radendae	
165	
172	
ico opere	
qui titulus	
(chi)	173
	174

ALMA ROMA

QVID QVID NON
POSSIDET ARMIS
RELLIGIONE
TENET

C. DEL VECCHIO.

Pro "ALMAE ROMAE,, Sociis

apud Commentarii Administratorem opuscula latine scripta venum dantur,
pretio quod sequitur:

IOSEPHI FORNARI Communia vitae. Phrases et formulae ad latina col-
loquia instituenda:

Fasc. II: *Voces animalium, De officiis.* – Lib. 3,00.

IOSEPHI FORNARI Fridianus et Francisculi prandium, Milesiae
fabulae scenis accommodatae apud ephebea facile agendis. – Singulae
lib. 2; ambae lib. 3.

HERMINII IACOBELLI In campo latinitatis novi flores. – Si tegu-
mento solut. lib. 4; si xyлина structura aureoque titulo decorat., lib. 5.

I. B. FRANCESIA Euplius, Ad Romam, Actiones dramaticae. – Sin-
gulae lib. 1,50.

(*Iis vero qui extra Urbem hos libros mitti iubeant, addendum erit publici cursus
pretium, iuxta normam libell. 0,60 pro singulis exemplaribus.*)

Pro lectoribus novisque sociis, qui **integralm ALMAE ROMAE Col-
lectionem** habere cupiant ab anno MCMXIV ad expletum annum MCMXXIII,
paucorum exemplarium quae supersunt pretium constituimus libella-
rum 225 pro Italia; pretium duplicatum, libell. scilicet 450, pro exteris
gentibus, suae pecuniae valorem maiorem habentibus, quam ut Italicae
pecuniae valor nunc est.

Hae vero collectiones, adiecta in litteris pecunia per nummariam
syngrapham (*vulgo chèque*) in Urbe exigendam, *recto tramite*, requiren-
dae sunt ab **ALMAE ROMAE** administratore (*Roma, 12, Via del
Governo Vecchio, 96*): quod enim pretium positum est non sinit ut
foenus aliquod bibliopolis, vel mediatoribus quibusvis rependi possit.

A
L

Premium anni
pro Hisp
Helvetia
tramite

In su
non sine
superati,
tare lice
bamus, r
expleturi

Prim
ostenderet
per, nobis
vitae exp
virorum,
est, res o
artes, a
carmina,
opportuni
ponantur
intermiss
remus: i
notae, p
imo auxi

ALMA ROMA

LATINITATIS PRAECONIUM SINGULIS MENSIBUS EDITUM

Pretium annuae subnotationis est pro Italia libell. 12; pro Anglia shell. 12,50; pro Batavia flor. 7,50; pro Hispania peset. 15; pro Civitatibus Foederatis Americae septentrionalis et Canada doll. 3; pro Helvetia franc. 15; pro ceteris nationibus summa italicas lib. 20 exaequans; *ante solvendum rectoque tramite mittendum* ad IOSEPHUM FORNARI doctorem, *Romam, 12, Via del Governo Vecchio, 96.*

“ ALMA ROMA „
IN ANNUM MCMXXIV

In superiore commentarii nostri fasciculo, qui ultimus erat decennii non sine laboribus, verum etiam et non sine intima animi expletione superati, causas edicebamus quibus novum annum nobis erecta spe salutare liceret. Eas non hodie ingeremus, sed, quem ad modum promittebamus, rationes significabimus, quibus opus nostrum hoc anno erimus expleturi.

Primo igitur firmum manebit propositum nostrum summum, re ostendere, in commentario exarando, latinam linguam amplissimam semper, nobilem, divitem, flexibilem aptissimamque ad omnia vel hodiernae vitae exprimenda exstare, ita ut sermo universalis, doctorum saltem virorum, facile haberi possit. Itaque in nostris paginis, ut huc usque factum est, res omnis generis latine expressae tractabuntur, a litteris ad bonas artes, a civilibus ad oeconomics et sociales quaestiones, ad historias, carmina, fabulas, ludicra; eaque omnia per eventuum, temporum rerumque opportunitatem ita distributa, ut varia in unitate, una in varietate componantur. In renascenti autem feliciter latinitatis cultu, aliquid utile sine intermissione iis praesertim qui ad latinitatem nuper accesserint offeremus: iam parvum *antibarbarum* inchoavimus; sequentur philologicae notae, pracepta quae ad latinam orationem componendam suadeant, imo auxilientur, et similia. Et quum, in litterarum praesertim ludis, roma-

nae vitae, quae actu fuerit, cognitio maxime commendatur, hanc quoque provinciam nobis assumemus, ea vero peculiari ratione, ut vetera cum novis comparemus; quod quidem optimam praebebit occasionem tum ignota plerumque tot vocabula, ut ita dicamus « domestica », ediscendi, tum nova inducendi; ex quo ad finem nostrum supremum, quem supra revocavimus, erimus iterum adducti.

Non tamen eos nos reputabimus, qui quasi ex cathedra sublati certam doctrinam docere autemus; imo grati iis erimus, qui, prouti per « Epistolare sociorum commercium » superiore anno factum est, in certamen descendant, sua proponant, nostra et aliena exagitent, expendant; nihil enim magis a nobis exoptari potest, quam ut commentarius noster fiat ampla et fructuosa latinitatis palaestra.

Haec brevi, candide et ad summam relata in annum MCMXXIV suscepta a nobis consilia; quae sociorum favorem sibi conciliatura confidimus. Quam profecto benevolentiam et gratiam nobis ipsi demonstrabunt sua cuiusque participatione, sive scriptis sive subnotationes augendo: hae enim unicum nostrum vim constituunt. Quisque itaque satagat ut unum saltem socium novum ALMAE ROMAE acquirat vel, minimum, aliquem nobis indicet ad quem specimina commentarii mittere possimus non sine spe eum in nostram societatem adnumerari posse: tenuis quidem singulis labor; uberes vero in capite fructus!

* *

Sed iam consociationis regulas repetere iuvat:

Premium subnotationis ALMAE ROMAE commentarii in annum MCMXXIV erit:

Pro Italia	libell. 12 —
» Helvetia	franc. 15 —
» Hispania	peset. 15 —
» Batavia	flore. 7,50
» Anglia	shell. 12,50
» Civitatibus Foederatis Americae Septentrionalis et Canada	doll. 3 —

Pro ceteris nationibus erit summa *Italicas libellas* 20 exaequans. Qui autem per pecuniam alias civitatis premium mittat, idem aequabit cum permutationis pretio die transmissionis vigente; et *qui acceptilationis testimonium desideret, pro eodem addat publici cursus premium*. Omnia autem per eundem publicum cursum, siye per syngrapham apud aliquam Nummariam Mensam in Urbe exigenda *recto tramite* mittantur ad JOSEPHUM FORNARI, Equitem Torquatum, ALMAE ROMAE commentarii moderatorem atque administratorem, *Romae, 12 - Via del Governo Vecchio, 96.*

Praeterea hae consociationis antique leges immutatae sunt:

1. *Consociatio sub anni exitum non retractata pro redintegrata habetur.*
2. *Qui ALMAE ROMAE specimina habuit, neque post fasciculos tres acceptos reddidit* - (quod nullo impendio facere poterat: quae enim a publico cursu tradita recusantur, gratuito ea mittenti restituuntur) - *tamquam socius valide reputabitur.*

* *

Monemus autem socios, et veteres et recentiores, apud Administratorem nostrum acquirere sese posse tum Milesias lepidas fabulas latine descriptas, scenis apud ephebea facile agendas, FRIDIANUM et FRANCISCVLI PRANDIUM, singulas pretio libell. 2; ambas pretio libell. 3,50; tum opusculum quod inscribitur COMMUNIA VITAE, *fasc. II*, continens phrases et formulas latinas *de omnis generis officiis*, pretio libell. 3; tum denique Herminii Iacobelli librum, cui titulus IN CAMPO LATINITATIS NOVI FLORES, recentiorum rerum lexicon parvum et perutile, pretio libell. 4 si tegumento solutum; libell. 5, si xyloina structura aureoque vel argenteo titulo eleganter ita contextum, ut memoriae ergo atque donationis praemissione gratia optime offerri possit. *Iis vero qui extra Urbem omnes hos libros mitti iubeant, addendum erit publici cursus premium, iuxta normam libell. 0,60 pro singulis exemplaribus.*

Quod si quis *integralam ALMAE ROMAE commentarii collectionem* habere sibi cupiat - (eius enim nonnulla adhuc supersunt exemplaria) - mittat libell. 225 si in Italia, idemque premium duplicatum, libell. scilicet 450, si ex exteris gentibus, suae pecuniae valorem maiorem habentibus, quam ut Italicae pecuniae valor nunc est.

* *

Post haec, o socii et lectores humanissimi, valete, vosmet et nos rebus servate secundis!

ALMA ROMA.

De numerosa latina oratione

Quoniam oratio per aures in animos transfunditur, aures autem numeris ita capiuntur ut Aristoxenus, philosophus non ignobilis, animam harmoniam quamdam dicere non dubitaverit, numeris quibusdam quasi pedibus feratur, et aures perfecto quadam, ut ita dicamus, rotundo

verborum ambitu impleat necesse est; qui quidem quum pro qualitate materiae nunc tardius incedit, nunc celerius currit, tum graviorem, tum acutiores harmoniam, sive concentum ex sese parit. Quum ita instabilis est, ut tenorem servare nullum queat, et incomposito verborum strepitu inanem quamdam et immodulatum sonum efficit, ab auribus confestim animoque respuitur. Quod si id aures iudi-

care, nisi doctae atque assuetae sint, plane non possint, sentiunt tamen optimum illum atque absolutissimum sonum quoquo modo etiam indoctae. Sed ut in musica minima quaeque deprehendere nisi peritissimus artis nequit, sic in hac re ultimam illam atque absolutissimam perfectionem intelligere aures nisi assuetae omnino non possunt.

Haec quae dicimus, eo quidem spectant, ut intelligamus nobis artificio ac praecipitis ullis numerosam orationem aut nostram facere, aut cognoscere alienam non licere, nisi aures numerosis orationibus audiendis longa consuetudine sonum illum optimum a minus bono discernere discamus.

Quamquam autem neque qui audiunt nostro tempore numeros satis intelligunt, neque qui dicunt aut scribunt eos magnopere curant, tamen vel ut cognoscamus quid nobis scribendo servandum sit, si optimos imitari velimus, vel ut eorum in scriptis artificium, atque observationem perpendamus, pauca de numeris ex Ciceronis praescriptis, ex *Oratore* praesertim et *De oratore*, et Quintiliani, in hisce paginis perstringere non inutile iudicavimus.

* *

Orationem igitur apud Graecos omnium primi Thrasymachus Chalcedonius et Leontinus Gorgias numeris adstrinxere ut cum poëtas cum voluptate, se cum severitate audiri viderent, et voluptati audiendum varietatique consulerent. Gorgias autem paribus paria reddere et contraria referre primus instituit, eaque re ad vitium usque est delectatus. Isocrates deinde moderatione quadam adhibita, rem maxime excoluit.

Latini eam rem tantopere admirati sunt, ut quum aliquid numerose cecidisset, tota concio pariter exclamaret. Caius quidem Gracchus, dum oraret, servum

cum organo quodam post se habere solitus esse dicitur, qui ei numeros modosque succinaret.

Cicero vero in eo genere palmam videtur fuisse assequutus: nihil enim, etiam in familiaribus epistolis quotidianoque sermone, non numerosum efferebat.

Ne tamen quis credat totam orationem numeris, tamquam versus, adstringendam esse; sed ita a principio fluere ac ferri debet comprehensio, ut deponi et quietescere in fine, non cadere aut proiici videatur. Et quamquam clausula ipsa, id est finis comprehensionis, maxime debet esse numerosa, cetera tamen omnia, quae ad finem illum ducunt, numeris et modulis quibusdam carere non debent, ita ut auditor aut lector a principio videre finem illum atque exspectare videatur.

Neque hoc sane difficile factu est illis, qui se in scribendo exercuere. Nam ubi primum sententia mente concepta est, confessim verba ultro sese offerunt, et in ordinem et numerum quemdam digerunt. Requirunt autem non eosdem omnia numeros, sed alios alia pro diversitate materiae et orationis genere. Contentiones enim celerius currere, narrationes tardius ferri debent: tarditatem autem orationi et gravitatem spondeus in primis afferet, qui duabus syllabis longis constat; celeritatem paean maxime conficiet, qui tribus brevibus et longa, vel in principio (-vvv) vel in fine posita (vvv-), continetur; dactylus autem, quae longa et duabus brevibus conficitur (-vv), utrique generi etiam accommodatur.

Iambus, qui ex brevi et longa est (v-), demisso et humili sermoni aptissimum est, ac propterea eo maxime comici utuntur.

Principia a longis, ut plurimum, syllabis facienda sunt; raro a brevibus. Itaque paean ille, qui primam longam et tres breves habet, et in principio et in medio passim optime collocatur, in fine decet. Alterum, qui tres breves et longam postre-

mam habet, in fine Cicero non valde probat: nam ultimam syllabam ne in versu quidem, quanta sit, referre arbitratur; dum Quintilianus longam esse censem oportere. Nos Ciceroni, qui plurimum dixit et scripsit, magis accedendum esse putamus.

Cavendum autem est ne hexametri versus principium initio dicendi aut scribendi faciamus; sicut etiam finis hexametri et pentametri est vitiosus. Clausula, contra, optime definit in dichoreum, id est in duos trocheos (-v-v), ut « Patris sapientiam, filii temeritas comprobavit ». Trocheus enim ex longa et brevi conficitur (-v). Sedvidendum est, ne frequentior idem finis, quamvis optimus sit, satietatem afferat: afferunt enim etiam optima satietatem.

Laudabilis est etiam in fine creticus, qui ex longa, brevi et longa conficitur (-v-v), si ante se habeat vel dactylum, vel pyrrichium, qui duas breves (vv), vel tribrahchum, qui tres item breves habet (vvv); quale est: « Quamdiu tantas iniurias patiemur? » et: « Facite, ut bonos servare videamur ».

Geminatus etiam idem optime claudit, ut: « Virtus est servare quamplurimos ». Patitur etiam ante se anapaestum, qui duabus brevibus et longa conficitur (vv-), ut: « De viro loquar non solum bono, verum etiam nobili ».

Dactylus quoque non male claudit, si eum iambus, vel creticus antecedat, ut: « Hoc nostra ratione concluditur »; male autem si spondeus, vel trocheus antecederet, quale esset: « Hoc ratione nostra concluditur », vel: « Hoc nostra ratione clauditur ».

Illud tamen advertendum est, pedes omnes, si dictionibus singulis contineantur, pessime orationem inchoare et claudere, ut in Iugurthini belli principio apud Sallustium notat Quintilianus: « Falso quaeritur de natura sua genus humanum ».

Spondeus bene claudit, praesertim quae « incisa » nominantur, si eum antecedat

creticus, ut: « Similis caussa »; item si anapaestus, ut: « Loquar de muliere, non solum nobili, sed etiam nota »; item si iambus, ut, « In optimum munus exercites »; qui molossus efficitur, quia ex tribus longis(---).

Spondeus optime quoque iambum praeceedit, ut: « Iisdem in armis fuit », et: « Quid futurum sit, nescio »; contra, male claudit spondeus, si eum vel spondeus alter, vel pyrrichius, vel dactylus, vel paean, vel tribrahchus antecesserit.

Amphibrachus etiam, qui longam inter duas breves habet (v-v), auctore Quintiliano, etiam claudit non male, ut: « In Africa fuisset »: quamquam id ratione dichorei, qui eodem in loco est, fieri potuit.

De ceteris ad proximum numerum.

F. A. B.

De linguae latinae foecunditate

Versa et reversa, nondum mihi datum est (neque utrum alteri detur scio) linguam aliam invenire, quae sit tam dives quam latina. Unam eamdem sententiam innumeris prope modis, et semper copiose, ornateque dicere valet. Exemplo sit, praeter cetera, illud unum, vestigiis inhaerens Manutianis, Marci Tullii: *Tuae litterae me magnopere delectarunt*. Primum fac verba singillatim inspicias; dein integrum simul orationem.

Tuae. - *Tuae* amplitudinis, celsitudinis, maiestatis, dominationis. Possumus etiam dicere: Laurentii litterae, Hieronymi litterae, vel Hieronymiana.

Litterae. - Epistola, tabellae, epistolium, tabellulae, schedae, scripta.

Me. - Animum meum, pectus meum, oculos meos, aut Hieronymi, vel Laurenti.

Magnopere. - Valde, vehementer, nimium, mire, mirifice, magnifice, summo-

pere, per omnem modum, supra modum, praeter modum, unice, haud mediocriter, non parum; non vulgariter, dici non potest quantopere; incredibile est dictu, verbis consequi nequeam...

Delectarunt. – Oblectarunt, recrearunt; voluptatem attulerunt, voluptati fuerunt; iucundae exstiterunt; voluptate perfuderunt, mellitissimae fuerunt; non iniucundae fuerunt, non insuaves.

En autem pluribus modis, integra propositio expressa: 1. Tuæ me litteræ magnopere delectarunt. – 2. Delectarunt mirum in modum tuæ me litteræ. – 3. Maiorem in modum me tuæ delectarunt litteræ. – 4. Tuis litteris sum magnopere delectatus. – 5. Delectatus sum maiorem in modum tuis litteris. – 6. Epistola tua me vehementer exhilaravit. – 7. Tua quidem epistola sum vehementer exhilaratus. – 8. Tuæ litterulae non mediocriter animum meum refecerunt. – 9. Humanitatis tuæ scriptis sum non mediocriter animo refectus. – 10. Ex amantissimis litteris tuis incredibilem cepi voluptatem. – 11. Amantissimæ tuæ litteræ incredibilem mihi voluptatem attulerunt. – 12. Novam quandam laetitiam tuæ schedæ mihi peperrunt. – 13. Tuis ex schedis mirificam laetitiam concepi. – 14. Summum gaudium mihi tua scripta apportarunt. – 15. Tuis ex scriptis summum mihi gaudium allatum est. – 16. Excellentiae tuæ litteris magnam hau-simus voluptatem. – 17. Ex tuis litteris plurimum hausi voluptatis. – 18. Tuis ex scriptis haud vulgaris mihi voluptas accessit. – 19. Epistola tua sum unice delectatus. – 20. Ex N. N. litteris mirificum quoddam oblectamentum percepit. – 21. Tuæ litteræ sane quam delectavunt animum meum! – 22. Ineffabili gaudio tuæ me schedulae perfuderunt. – 23. Tuis ex litteris nova quadam delectatione sum perfusus. – 24. Incredibili laetitia tua me scripta de-libutum reddiderunt. – 25. Haud parum delectamenti tua mihi conciliavit epistola. –

(*Sequetur.*)

26. Legendis tuis epistolis, oppido quam sum delectatus! – 27. Lectio tuarum litterarum singulari voluptate delinivit mentem meam. – 28. Admodum delectabilis mihi fuit tua epistola. – 29. Eximia quadam laetitia me tuæ litteræ affecerunt. – 30. Tuis ex litteris singulari sum affectus laetitia. – 31. Maxima voluptati mihi tua fuit epistola. – 32. Summo oblectamento mibi tua scripta fuerunt. – 33. Incredibili gaudio mihi tua fuit epistola. – 34. Nimis quantum iucunda nobis tua fuit epistola! – 35. Vix credas quantopere in tuis scriptis acquiescam; summae iucunditati nobis tua fuit epistola. – 36. Suavissimæ mihi tuae fuerunt litteræ. – 37. Tuis ex litteris singulari mihi profecta est laetitia. – 38. Tuæ litteræ fecerunt prorsus exilirem gaudio. – 39. Tuis acceptis litteris, laetitia gestiebam. – 40. Ubi mihi tuæ sunt redditæ litteræ, laetitia sum expletus. – 41. Lectis tuis amantissimis litteris nova quadam laetitia sum affectus; acceptis litteris tuis in credibilis voluptas cepit animum meum. – 42. Inusitata laetitia me tua demulsi epistola. – 43. Quod ad me scripseris, id mihi tam iucundum fuit, quam quod iucundissimum. – 44. Quod ad me tuas dederis litteras, id vehementer fuit gratum. – 45. Quod me tuis dignatus es litteris, eo mihi nihil potuit accidere gratius. – 46. Tuæ me litterulae oppido gaudibundum effecerunt. – 47. Tuis litteris oppido quantum laetabundus sum effectus! – 48. Quod me tuis litteris certiore redditisti, fuit id mihi non gratum modo, verum etiam iucundum. – 49. Cum tua ad me preferretur epistola, vidiisse me gaudii magnitudine gestientem.

HERMINIUS M. IACOBELLI.

In hoc potissimum sita est hominum felicitas, si quisque ad hoc applicetur, ad quod est natura compositus.

LACTANTIUS.

IESU PUERO

In laboribus a iuventute mea.
(Ps. LXXXVII, 16).

*Ut vere primo flosculus herbidi
Decorus agri candidulus nitet,
Sic natus effulget puerus
Candidior nivibus novellis.*

*At austera, eheu, verberat imbris
Flore, malignis ac animis, novum,
Vix ortus e telluris alvo
Aethera dum babit appetitum.*

*Iesum dolores sic puerum feri
Urgent, et aer rupe sub obvia
Ventis rigentem vexat acer,
Et paleae feriunt acutae.*

*Vix caiete Bethles edite, devoves
Caput procellis: membra trementia
Vili tegis panno rudique,
Flebilis o periture quondam!*

*Addictus insonis praeproperae neci,
Cogeris oras linquere protinus,
Infantium cruento late
Innocuo madidas recentum.*

*Aegyptus adstat iam tibi inhospita,
Adstant et aspri devia tramitis,
Noctisque sub caelo trahendae
Heu quoties geido pericla!*

*Nunquam micabit propitus dies,
Aut hora felix: nec tibi, vespero
Surgente, decadent dolores,
Nec rutilum fugiente solem.*

*Ast etia quondam, prospice, parvule,
Aurora surget fulgidior: tibi
Cum laurus aeternos honores
Lethifero pariet triumpho.*

*Tuum secunde nomen in ultimas
Volabit oras: tunc ferus excidet
Daemon: triumphato valebis
Ipse redux dare iura mundo.*

GALILAEUS VENTURINI S. I.

DE IESU CHRISTI PASSIONE

Augustae Taurinorum
insigniter ex vero effecta¹

III.

Sed ad novissimam scenam devenimus.

Iesus antequam opus suum adgreditur, a matre quodammodo facultatem petit, eamque profecturus in ipso aedium limine nobilis salutat. Haec vero acerbo nimis moerore perculta, se se potius ultra victimam in eius locum devovet. Eam comitatur fidissima Magdalena, quae ad pedes Iesu provoluta, eos lacrimans osculatur quos iam sanguine foedatos clavisque perforatos miserrime cernit. Verum Iesus, placido vultu, paratus certae occumbere morti, Petrum et Ioannem pascham sibi ornaturos praemittit... Haud procul adparent Scribae et Pharisæi, qui in Caiphæ aedibus, implacabili odio ferventes sanguineam suam pascham instituunt; dum ad urbis portam discipuli ex Magistri dicto, hominem offendunt, qui eos ad locum dicit, ubi pascha exornetur.

Huc quoque nobiles nonnullæ civitatis mulieres Iesu fidissimæ alumnae certatim Coenaculum parant, vestibus floribusque decorant. Maria Magdalena portat in ulnis ad comedendum Agnum candidum a lege praescriptum.

Hic pulcre omnino, in parte posteriori scenae biblica cernitur visio de sacra Hebraeorum coena. Paterfamilias vetustus, a proceribus pluribus antiquis circumdatus, Dei promissa ex ordine promittit, et longe Agnum portendit, qui aliquando mundi peccata abstulerit.

In altera parte secunda haec biblica praebetur visio. Est regio orientalis cum pascuis late virentibus. Inter greges undecim Iacobi filii versantur qui, apud ci-

¹ Cfr. fasc. mens. Novembbris MCMXXIII.

sternam simul colloquentes de Iosephi nece conspirant. Hunc interea adgrediuntur et in cisternam interficiendum dimittunt... Verum illac Ismaëlitae mercatores, in camelis insidentes, Aegyptum petituri transiunt. Eis pro viginti nummulis argenteis Iosephum vendere cogitant, et simul interficiunt haedulum, eiusque sanguine, ad Iosephi mortem adsimulandam, vestem adspergunt.

Hoc autem propheticum episodum cum Iuda Iscariota optime componitur, qui vespere feriae quintae Iesum inimicis tradidit... Iesus vero cum discipulis in coenaculo versatur, ubi intima suis pandit.

Lotis interea omnium pedibus, superataque Petri pertinacia, una cum Iuda unum ex illis, quos fratres appellat, ipsum traditum esse arcano ore portendit.

Paulo post, Iudas, pravi sui consilii maxime tenax, e coenaculo exiens, ad Caiphae aedes advolat, ut ultima cum sociis conspiret.

Sicque, dum foris omnia sunt perfidia plena, arma strepunt, milites clamitant nigraque coniurantur consilia, in aedibus quietis est Iesus, qui, maxima animi lenitate ac divina magnitudine, sub panis specie et vini se se in alimentum, in pignus amoris porrigit. Undecim adorantes arcanum sibi calicem transmittunt, atque festinantes ad Iesum adcurrunt, ut suprema pacis verba caritatisque accipient.

Sed alia alio loco succedit biblica visio.

Viros ac mulieres puerosque Hebraeos hic illuc vagantes cernimus, in amphoris colligentes nescio quid candentis, quod nix esse videtur, et universam planitiem exornat. At non est euidem nix, sed manna illud celebre montis Sinai, quod Eucharistiam, veracem caelorum panem, graphicè refert. Hebraei ovantes, ferentes amphoras suas, hic illuc discurrent.

Accedunt insuper nonnulla alia aevi christiani episodia, quae Eucharisticam coenam per saecula decorant.

Vix dici potest, qua mira mentis suavitate, omnia haec eleganti quodam artificio disposita ac varietate, spectatores accipiunt iisque delectentur.

Sunt vero et «tabulae viventes»: vivae scilicet personae exponunt quod pictor egregiis coloribus in tabula depinxit. Atque adeo si quis nobile Scaevolae facinus referre voluerit, tot viri erunt in theatro quot sunt a pictore in tabula positi. Est autem euidem, meo iudicio, melior huiusque tabulae conditio, quae uno quasi tempore multas rerum vices ob oculos ponere possit, quod unum dumtaxat pictor vix distinctis variisque operibus repreäsentabit.

Haec omnia oculis cernebamus in prima Taurinensi tabula, quae Tarcisii obitum feliciter exhibuit.

Puer Tarcisius, eximia facie praeditus et castissimis moribus, ut fortium panem ferat, postulat, iis qui ad martyrium in custodia apud Mamertinum servantur. Voti compos factus, ore sancte compositus, circumspectus, et lumine veluti radians incedit. At eum puerorum paganorum turba operitur, eumque frustra tentat, ut ipsis rem sibi commissam concedat. Vulneribus pro memodum obrutus humi procumbit puer, nec ulla improborum violentia ab adstrictis suis ulnis concreditum sibi munus auferri passus est. Illac forte Quadratus dux, Christi discipulus, transit, et, pueris hinc inde fusis, Tarcisium ad Christianos defert, eique leniter morituro Pontifex Maximus Eucharistiam ab ipso tam fortiter servatam in viaticum praebet.

Et ex altera parte simul vivens tabula adparet, quae prodigium refert quod Augustae Taurinorum accidit an. MCCCCLVIII. Platea est ad S. Silvestri satis ampla sed herbosa. Duo milites voluntarii currunt ducunt sacris ornamenti onustum, quae a sacrario quodam abripuerant. Hic iumentum sistit, et nullis pressus flagellis ultra progreditur.

Tunc, nulla hominum opera, a sarcinis hieratica extricatur, et servata hostia, civibus circum admirantibus, in aëre stat fulgida et pendula. Affulgentibus undique radiis, adcurrere, pueros admiratos cursare clamantes, fenestras aperiri, et supremum urbis antistitem festinare, comitantibus clericis. Ipse in genua provolutus suppedit calicem, et Hostia sensim descendit, et in calice placide sistit.

Haec autem quae longe patriae iucundissimam historiam referunt, mirum in modum placent, et quotquot sunt cives Taurinenses magna voce salutant, iotum triumphe canunt.

Ad finem quae dici potest Eucharistica actio festinat, et grata omnium admiratione Eucharisticos, quos vocant, Congressus innuit.

Incedunt quinque puellarum globi, quae festivis vestibus exornatae, totidem orbis terrarum plagas figurantes, flores plenis manibus spargunt, ante pompam populi romani, apud Constantinum arcum, qui vicatim, multis concomitantibus Cardinalibus, per urbem progreditur! Quae pectorum omnium exultatio!

Quod pro Romanorum profana laetitia olim poëta cecinit, parce quidem detortum, aptissime rem nostram proponit. Nam verae plebis christianissimae:

*Laeta triumphum
Vox canit, et longae visunt Capitolia pompe.*

Namque piarum turbarum cantus, qui apud augustum Christi Corpus extollitur, est eius hymni verax recordatio, quem ipse Iesus cum apostolis cecinit, antequam exit e coenaculo, ubi simul sanctitas inventiebatur et poenitentia, cum Matre augusta coniunctae et Maria Magdalena, quae ad Iesum pro hominum salute crucifigendum, grati animi munus, praeter omnium exspectationem, in antecessum solverunt.

Si de sacris hisce conventibus sermo esset, libero ore profitebor, Romam pietate

civium et populi concursu in exemplum omnibus enitus, laudemque ab ipso Pio XI P. M. amplissimam obtinuisse. At supra quam cuique credibile est, omnesque conventus supergressa est Genua. Ad ipsum enim illustrandum decorandumque concurrit duplex potestas, qua, improborum malitia res diu dissociatae, mirum in modum amice conspirarunt. Ut res nuper impossibilis pacatae per omnes urbis vias, universa gestiente civitate, piorum turbae sunt progressae, per quinque et amplius horas, laetissime canentes. Quod vero miraculum adparuit, non modo pugnata sub noctem incensa sunt, et viae et domus urbis facibus cereisque colluxerunt, sed uno veluti flammarum incendio, lux electrica effulsit, et immensum ab omni hominum multitudine clamorem excitavit. Interea navis, cui nomen factum est a *Buccinoro*, gloriose inter civium clamorem advenarumque admirationem, Christi corpus multis comitantibus Cardinalibus atque innumeris Episcopis, super fluctibus procedebat. Memoria huius diei nedum e cordibus Genuensium, sed Italorum excidat. Sic enim Itali pacem populis gloriamque sperare possunt, et cum ipsis haud poenitendos felicitatis fructus communicare. Et sub divino Crucis signaculo, navibus suis fortunatissimis auspiciabatur:

*Incute vim ventis submersasque obrue puppes.
(Ad proximum numerum).*

SUBALPINUS.

EPISTOLARE SOCIORUM COMMERCII

De nuper natis verbis latine exprimendis,
et de pronunciatione latina.

ANDREAS AVENARIUS S. V. D., EMMA-
NUELI JOVÉ C. M. F. fratri sal.

Non fuisse tempus ad prius scriben-
dum, haud scio an etiam Hispanis usitata

in tardis epistolis sit excusatio: ego certe aptissime verissimeque hoc ad te uti videor exordio, neque dubito, quin tibi excusatio probetur, simul audieris iam bis hoc me anno ex una domo in aliam translatum fuisse impositamque esse nuper huic homini, satis profecto iam scholis Latinis onerato et Graecis, curam sacrae viginti et amplius sacerdotum supellectilis.

Sed litteris tuis gratissimam quandam spirantibus suavitatem non respondere agrestis eset hominis minimeque erudit.

Itaque, ut de *statistica* te absolvam, etsi *numerarium* appellari recte posse confiteor, tamen, mea quidem sententia, quamdiu scriptorum antiquorum suppetunt vocabula, non facile alia novabuntur. Quod autem vocem simplicem et distinctam eius notionis quaeri es arbitratus, rem postules et saepe satis difficilem et saepe minus Latinam. Haec enim eius sermonis natura est, ut, quod nos uno vocabulo et substantive ponimus, antiqui pluribus verbis circumscripserint. Quaere ex Cicerone, quem velit esse Latine, quem, *le but Gallus*, quem *finem* vocitat philosophus. *Id quod volo dicet*, vel: *quod mihi proposui*, vel similia. Redde, si placet, nonnibus substantivis Hispanicis: «ea quae movent sensus» et «quae arte efficiuntur» et «qui reipublicae praesunt» et «dico quod sentio». Multarum rerum notiones proprio nomine Latino carentes verborum adgnoscuntur cohaerentia, et eum maxime callere Latine dixerim, cui hodiernam linguam ad simplicitatem veterum revocare sit expeditissimum.

Quae res, quam sit difficilis vobis, quorum lingua maiorem partem sit Latina, non sentio, Germanis non facilem esse sentio. Igitur, quoties quis *statisticam* uno exigat verbo, nominemus *numerarium*, in continenti tamen sermone uti malo vocabulis Mario Pavese, socio, propositis. Habebat autem, nisi fallor, illius epistolii autographum etiam *numerarium rationem*,

qua ego ceteris accommodatus arbitror referri vim et significationem «statisticae», sed effugisse typothetam. Quin etiam perfectis tuis ad me litteris in novam incidi vocem, quam pro «statistica» rectissime poneremus: dicamus: *comparativas tabulas* e. g. *criminum*.

Illud tamen cave sis oblitus, mecum cantare hominibus Latine doctis, nisi forte ipse facere malueris, ut aliquando aliquis in lucem proferat lexicon novatorum verborum ad me, billionum et brevi trillium terrae filium, ab auctore gratis mitendum.

Sed nativum animadverto vitium, ut, quoties diu tacitum est, in loquacitatem abeat oratio. Video enim epistolari contemptui esse brevitati, quod etiam de pronuntiatione respondendum esse decreveram; quae res, quam ad ceterorum flumina certe atramenti rivulum adferre deberet ex mea incipientem diaeta - intelligis me Fornarii sale opipare esse delectatum - tamen, quod meo rivulo nulla moveretur mola, tribus verbis me dicam Fornario assentiri. Finge, quod ne tam cito fiat, periculum nullum est, me iter facere Romam ex Germania, te eodem venire ex Hispania. Post Apostolorum limina necopinanti ingruemus Fornario loquemurque Latine, aut ego verbum dicam nullum. Erit unius horae spatiolo molesta peregrina pronuntiatio. Sed quod iam dicimus, quomodo c consonam proferre soleat Italus, brevi intelligemus Fornarium, praesertim si ille, qua esse in barbaros conveniat humanitate, distinete, aperte, producere loquetur. Quidquid est: Non tantum discrepare opinor pronuntiationem Latinam Germanorum aut Hispanorum ab Italorum, quantum unius et eiusdem saepe linguae dialectum unam ab alia. Si his ego hominibus repente Germanica vocabula proferre inciperem, qualia puer vel infans ex ore excepti parentum, hi me non melius intelligerent, quam

ego illos in via quandam ferrea intelligebam Gallos, quum inter se Gallice loquerentur ut domi suae, in saltu Pyrenaeo, didicerant.

Angli certe, si velint intelligi, suam pronuntiationem plus aequo absonam commutent in Italiam. Idem, quantum possit obtineri, faciant ceteri! Sed non facient, mi Joseph, nobis superstibus, neque possunt facere aliorum hominum aliter comparatis linguis, palatis, labiis.

Rem Divinam feci semel anno proximo in quadam urbe Saraviae Gallis. Illi cantunt *Gloria* et *Credo* et quosdam hymnos Latine, pronuntiantes verba Italice, hoc est u vocalem non Gallice flectentes, c consonam Italicam imitantes. Sed quum ventum esset ad psalmum *Laudate*, repente Italia vi consuetudinis explosa audires: *Lodate Dominom omnes jantes*.

Sed si quaeras, quinam mea sententia proxime accendant ad pronuntiationem antiquorum, sine cunctatione respondeam Germanos. Nam Germani neque supprium sonos, neque addunt, neque quae vox modo e fuit postea in a detorquent; i semper est iota, g semper gamma. Et rationem habent diligenter syllabarum quantitatis.

Sed ne Germanis quidem una est litterarum t et c pronuntiatio. Solemus enim t, si proxima vocalis est i, quae non sit longa neque habeat accentum, pronuntiare zi, itemque, c cum praecedit e vel i, vel ae, vel y, vel eu, vel oe, est z. Dicimus ergo: *fazio, lactizia, fesi, zizero zaelum, zyrus*. Sed non omnes ita. Nam quod Romanis antiquis t semper fuisse Graecorum tau, c semper kappa, neutrum zeta multis et firmis argumentis - quae fortasse ALMAE ROMAE lectoribus a me per occasionem proponentur - inlustratum est multi, antiquitatis cupidiores *Kikeronem* dicunt et *kaelum* et *laeti-ri-am*. Sibi habeant! Nos dum communis doctorum consulto alterutra pronuntiatio erit expuncta, sequemur regionem.

Sed quoniam plus fortasse responsum est, quam velles, finem faciam scribendi, quum etiam interrogavero:

Placetne tibi illum, quem Galli *refrain* appellant, quo poetas lyrics uti solere non ignoras, *repelitorios versus* appellemus; vel si minus hoc placeat, quid placeat vocari aliud?

Ama me, ut adhuc fecisti, et vale.

COMMUNIA VITAE

CORNELIUS.¹

PAT. Ergo iam de gymnasio egressi?

COR. Haud dubium, Pater: ni fallor, id clauditur prope quintam.

PAT. Quid, malum, morantur in foro, Quintus et Titus? Num alea ludunt, quod saepe vetui?

COR. Nullo modo: ipsi tibi in omnibus bene auscultant.

PAT. Cur cessant itaque domum redire?

COR. Ha! eos animose confabulantes audi de re mihi omnium gratissima, quae nunc me tenet suaviter alienatum: magna enim, magna de ea aliunde novi.

PAT. Animum tuum aperi tandem, fili. Quid illuc est?

COR. Eorum praeceptorem de Iudeorum Messia in mundum iam advento eos allocutum fuisse audivi.

PAT. Quid nunc?

COR. Eho, si omnia noris! At quum loquane non mihi dabis fidem.

PAT. Ne pave, mi puer: te ultro auscultabo. Audacter loquere.

COR. Quid, si dicam, me tantum Messiam in terris natum vidisse?

PAT. Bona fide?

¹ Cfr. fasc. sup.

COR. Bona, hercle. Ne putas tamen hisce oculis carnis id evenisse.
 PAT. Quo pacto demum?
 COR. Mirum, pulcherrimumque somniavi somnum.
 PAT. Vah! fabulae, logi, somnia!
 COR. Oh, quam claras res perspexi! Sed modo, mi Pater, licuit per te libere loqui.
 PAT. Narra igitur, fili, narra somnium tuum, quod abs dubio lepidum erit!
 COR. Somnium meum, obtestor, ne tibi sit fabulis. Id somniorum est genus, ad quae natura non utique pertinet, quaeque fiunt insuetum in modum.
 PAT. Raro somnia exaequabunt factis. Tu nihilominus ocius incopta narratiunculam tuam.
 COR. Age nunc: vere, vere in mundo Messias adest, qui mihi cordi est, quemque oculis gestabo semper, oculis inquam animae.
 PAT. Tibi Eum cordi esse optime novi ante hunc diem, idque eorum est omnium, qui fidenter desuper salutem spectant. Istaec commodum magna spes tua insigniter te delusit.
 COR. O mi Pater! Si filium tuum patienter et peramanter exaudies, rem omnem quam verissime potero referam.
 PAT. Ordire iam, ocale mi, et totum ordine fare.
 COR. Heri pervesperi ut in lectulo corporis clausi oculos, mentis mirifice reserati sunt.
 PAT. Quid tunc, mi Cornelii?
 COR. Mihi visus sum transvehi ad orientem versus.
 PAT. Euge! euge fili! An recordaris vehiculi rationem?
 COR. Ita subito ac divinitus factum est, ut illius noscendi nulla data fuerit potestas.
 PAT. Optume est! Perge narrare, bone. Utrum finium saltem, ad quos advenieris sis adhuc memor?

(Ad proximum numerum).
 COR. Palestinae scilicet: eius profecto regionis, de qua tu totiens verba fecisti.
 PAT. O tellus vere desideratissima atque mihi optatissima, unde olim summa gentibus proveniet salus?
 COR. Nempe Messias, nonne pater?
 PAT. Ita enimvero, ut Iudaico populo omnium a Deo electissimo, centies polliciti sunt eius prophetae.
 COR. An etiam praedixerint Bethlehem Iudea Eum nasciturum?
 PAT. Ibidem, uti me non semel Rabbi docuere ante susceptam ab eis circummissionem.
 COR. Meminerin' quoque an in suburbis oppidi illius?
 PAT. Non recordor equidem illud unquam audisse.
 COR. Ergo ex me scias, Eum hac nostra tempestate, alta nocte, clara sub luna extra muros Bethlehem, in spelunca praeterea parum aprica Messiam inquam vidisse tandem opacam huius mundi lucem.
 PAT. Quid narras modo, animae mi?
 COR. Plura nunc capias. Ubi mundo apparuit ex Maria Virgine, teste tantum Ioseph eius casto sposo, angeli parvulum suis excipiunt ulnis, aptatisque ante Matrem convolvunt pannulis.
 PAT. O utinam mihi vera ac diu expectatissima pronuntiasses! Perge loqui quae plura noveris.
 COR. Continuo (nunc ipsum res videre videor) Mater et eius putativus Pater, osculati atque amplexati pupulum, procumbunt in praesepe submissis paleis, cui bos et asinus utrinque spirantes quasi prudentes blando anhelitu suppeditabant calorem.
 PAT. O res inauditas atque stupendas nimium!
 COR. Ita Pater, ut audis.

E. Iovè.

PRO IUNIORIBUS

Parvum antibarbarum.¹*Ad beneplacitum* - Ad arbitrium (pro arbitrio).*Ad diem praefixam* - Ad diem; Ad diem dictum; Ad statum diem.*Adhuc semel* - Iterum.*Adinventio* - Inventio.*Adorare* - Venerari; Colere; Precari; Supplicare.*Adoratio* - Veneratio; Cultus; Supplicatio.*Adversitas* - Res adversae (afflictæ, turbidae, asperæ); Casus adversi.*Ad vivum (exprimere)* - Scite (miro artificio) exprimere.*Adunare* - Coniungere; Congregare.*Aedificationi esse alicui* - Bono esse exemplo.*Aequaerius* - Aequalis.*Aequanimitas* - Aequitas animi; Aequo animo.*Aequator* - Circulus aequinoctialis.*Aequilaterus (Aequilateralis)* - Aequilateribus.*Aeterne(vivere)* - Aeternum esse; Agere vitam perpetuam.*Affabiliter* - Comiter; Liberaliter; Benigne.*Affectatus* - Curiosus (si de homine); Nimis exquisitus (si de re).*Affirmativus* - Aiens; Affirmans.²*Agonizare* - Animam agere.*Albedo* - Candor; Albus color.*Aliqualiter (Aliquatemus)* - Quodammodo; Aliqua ex parte.*Allocutio* - Appellatio.*A longe* - Procul; Eminus.*A longo tempore* - Iamdudum; Pridem.*Altus* - Magnus (e. gr. Magna opinio); Clarus (e. gr. Clara voce).*Alternativum* - Alternis vocibus.*Amittere (praelium, causam)* Acie vinci; Inferiorem discedere; Causa cadere.*Amodo* - Deinceps; Posthac.*Amphibologia* - Amphibolia.*Angariare* - Cogere; Adigere; Compellere.*Animalculum* - Bestiola.*Animare* - Incitare; Animos implere (commovere).¹*Animositas* - Animus; Fortitudo.²*Antecessores* - Maiores.*Ante omnia* - Imprimis; Prae ceteris.*Antepenultimus* - Tertius ab extremo.*Antiochenus* - Antiochensis.*Annulare (Annihilare)* - Delere; Exstingue; Abrogare; Rescindere; Dissolvere.*Apostatare* - Nuntium remittere religioni; Sacra eiurare; Deficere a fide (Christo) data.*Apparentia* - Species.*Apparere (in somnis)* - Videre secundum quietem; Spectaculum habere in somnis; Per quietem spectandum offerri.*Apparitio* - Visus; Portentum; Spectrum.*Appellere* - (Nauta appellat; navis appellatur).*Appetitus* - Appetentia cibi; Cupiditas cibi appetendi³ (*Appetitum stimulare* - Aviditatem excitare, facere).*Applausus* - Plausus; Approbatio; Assensio; Clamores.*Apprehendere* - Mente comprehendere; Percipere; Intelligere.*Appropiare* - Suum facere; In suos usus convertere; Sibi aliquid vindicare; et similia.*Approximare (Approximatio)* - Approxinquare; Appropinquatio (accessus).¹ Sed tamen: *Bene (melius) animatus*.² Sed tamen: *Animosus; Animose*.³ *Eius contrarium: Fastidium cibi*.

Aptitudo - Habilitas.

Aquaticus - Aquatilis; In aqua vivens (habitans); Aquarium incola.

Archivum - Tabularium.

Armistitium - Induciae.

Articulus fidei (legis) - Caput doctrinae sacrae (legis);

Artificialis - Artificiosus; Quod habet artem.

Artisticus - Quod est artificio perfectum.

Attemperare - Moderari; Adaptare.

Attiguus - Finitimus; Vicinus.

(*Ad proximum numerum*).

I. F.

ANNALES

Annus MCMXXIII.

Qui nuper exactus est annus, si even-
tuum inopiam non certe est passus, eos
tamen non vidit ad decretoriam aliquam
solutionem adduxisse, si - Orientis discri-
men excepis, - graves illas quaestiones,
quae post teterimum bellum quinque iam
annis agitantur.

Quae enim ad intimam Germanici po-
puli vitam attinet atque totius Europae
oeconomicam vim implicat - **controver-
siam dicimus de reficiendis damnis** ab illo
bello partis - ea fere immobilis mansit,
quamquam labores eiusdem populi, internationales contentiones, peritorum viro-
rum studium et opera profecto non desue-
rint.

Sortes autem quibus illa controversia
per annum MCMXXIII occurrit, pendere
a singulari eoque formidabili certamine
inter Galliam et Germaniam ita visae
sunt, ut aliorum rationes nonnunquam po-
sthabitae omnino apparerent. Annus ad
rem componendam Lutetiae Parisiorum
congregatos inveniebat populorum lega-

tos, postquam superiore mense Decem-
bri MCMXXII supremi eorum administris
convenerant Londini, ubi Italici gubernii
praeses rogationem proposuerat quae tum
res foederatarum civitatum tueretur, tum
Germanicae rei publicae veras condicio-
nes libraret. Ea despecta, alteraque a
Bonar Law in Parisiensi conventu frustra
suffecta, conventus idem pyrrhonice, ut
initium habuerat, concludebatur. Spes ita-
que vitandarum sanctionum, quas Gallia
in Germaniam minitabatur, quum in irri-
tum cessisset, Gallorum Belgarumque co-
piae in Ruhris provincia illi occupationi
dabant initium, quae gradatim ad omnia
loca ubi carbonis essent fodinae prolata
est, eo declarato fine, ut technica, prout
dicunt, sanctio illic institueretur; cui qui-
dem per viros arte spectatos participavit
Italia, dum America agmina sua, quae
ad Rhenum etiam tum erant, omnia re-
trahit.

Longum est vices commemorare ex
hac occupatione profectae; vix enim ea
incoepit, Germanorum Cancellarius Cuno
protestatus est nihil inde de damnis iri
compensatum; atque simul initium duxit
passivus ille renexus, ex quo per menses
undecim armata vis et cohibito, seditio-
nes ac tumultus hic a «communistarum»,
illic a «nationalistarum» factionibus com-
mota; discrimina denique inter Berolinense
gubernium, firmum in suo munere rei pu-
blicae unitatem defendendi, et ceteras Ger-
manorum nationes. Interim Germanorum
nummus in dies valorem suum amittere,
praeter quam quis mente sibi effingere
posset, ita ut necessarium factum fuerit no-
vam monetam creare, a nummaria mensa
protectam, ad rem pariter instituta, et cum
aureis Germanorum nummis aequatam.
Per menses identidem undecim conatus
producti ad pactionem aliquam componen-
dam inter Gallorum magistratus et fodina-
rum industriaeque operum Germanicos
possessores; qui vix proximis diebus felici-

exitu, ex parte saltem, coronati sunt. Quam
quidem pactionem, quamvis ab ea Beroli-
nense gubernium extraneum sese profite-
retur, ut sequeretur necesse erat ipsius gu-
bernii agendi rationis immutatio. A Cuno ad
Stresemannum, ab hoc ad Marxium summa-
itaque imperii translata, atque tandem de-
creta passivi renexus cessatio; conditio
prima haec a Gallis posita, ut recto tramite
cum Germania ageretur. Verum huius-
modi pertractationes nondum coptae sunt,
quamquam Germanorum legatis Coetum
de refectionibus constitutum adeundi fa-
culta data fuit, ut rerum statum eidem
exponant, neque facta est adhuc quaevis
recessio in Ruhris provinciae occupatione.

Dum autem Galli et Belgae severam
Versaliensis foederis applicationem repe-
tunt, et Italia in sententia sua insistit ut
reficiendorum damnorum quaestio cum ge-
nerali quaestione debitorum solvendorum
uniatur, dici non potest quid Foederatae
Septentrionalis Americae civitates acturae
sint: si enim Coodlige praeses, - qui Har-
ding, d. II mens. Augusti vita functo, suc-
cessit - visus est proposito adhaerere de
debitis non remittendis, litteris tamen ad
popularium legatorum Coetum missis de-
claravit Americanam gentem sese absti-
nere non posse, quin in civilem Europae
statum inclinet animum suum.

Neque pariter praevidere facile licet
quo se demum Angli vertant; si Baldvinus
Bonar-Lawo publicis rebus moderandis
successit; neque inde politica immutata
est ratio de centrali, ut ita dicamus,
illa Europae quaestione; in comitiis ha-
bitis die VI superioris mensis Decem-
bris; quum victa fuerit «Conservatorum»
pars, penes quos summa rerum erat, du-
bitari potest utrum administratorum colle-
gium ex «Laboris» parte, quod iis fortasse
substituetur, praedecessorum in via magis
insistat, an ad nationem a Gallia separan-
dam et ad subveniendum Germanis magis
inclinet.

**

Quaestio unica, quae tandem anno
MCMXXIII definita fuit, ut initio innuimus,
Orientem spectat. Heic non minus longum,
quam inutile, post factum, fore difficulta-
tes et pericula repetere, quae superanda
fuere priusquam **Lausanense pacis fo-
edus**, die xxiv superioris mensis Iulii, feri-
retur. Notandum vero est, foedus ipsum
terminos foederis Sèvres in urbe sancti
d. x mens. Augusti MCMXX late invertisse,
tum ob migrationem a Constantinopoli
copiarum ex foederatis nationibus, tum
ob regium Turcarum imperium in popu-
lare conversum.

Sed Lausanense idem foedus **Graeco-
rum acrimoniam** exacuit in veros aut con-
iectos Graecae cladis auctores; ex quo fa-
ctum est, ut Georgius II rex, - Constantini
regis filius, an. MCMXXI vita functi in Italia
exsulis, - a patria domo distineretur, et
Venizelos ille hisce diebus revocaretur,
cuius proposita, ad amissos a se iam ho-
nores recuperandos et augendos, nemini
datum est coniicere.

*

Civiles eventus peculiari mentione di-
gnos et in **Hispania** invenimus, ubi inte-
stinae discordiae, acutae magis factae,
praesertim quum in Mauritania res non
certe favorabiles Hispanis cessissent, ad
factum illud, feliciter bonum, adduxere,
per quod, annuente rege, Primus de Ri-
vera, militum praefectus, publicarum re-
rum gubernaculum repente assumpsit, et
militarem dictaturam instituit. Animi - ut
superiore anno in Italia per Benitum Muso-
linum, qui adhuc Italicas res firma manu
et sagaci mente moderatur - brevi quie-
verunt, atque ita, ut Alfonsus rex una cum
uxore et novo gubernii praeside Hispa-
niam aliquo tempore relinquere sine ullo
timore potuerit, atque iter in Italianam su-
scipere, quo hospes acceptissimus advenit.

**

Longe aliter in **Bulgaria**, ubi Stambulinski illius, tyrannidem affectantis, imperium conversum est, et is in fuga occisus. In proximis nationibus, **Austriam** et **Hungariam** vidimus summa ope eniti, ut pecuniae et rerum caritatem vincerent; ad idemque **Polonię** satagere; ubi vero lugendum fuit Gabrielem Naurotowicz nefaria manu interemptum, vix paucis diebus post ad supremam civitatis praefecturam assumptum.

**

Si denique ad **Russiam** nos convertamus, res inibi ita implicitae adhuc apparebunt, ut planum cuique fiat quibus rationibus ceterae nationes nondum cum illa commercium aliquod re constituerint. Quinimo et religiosus furor magis, exacto nuper anno, exarsit, qui eo usque pervenit, ut Butkiewitz catholicum antistitem violenta morte opprimet, et Petropolitanum archiepiscopum pluresq; pios sacerdotes nostros exilio aut carcere multaret, nulla ratione habita neque officiorum, quibus Summus Pontifex huiusmodi horrores impedire conatus est, neque sollicitudinis, qua benevolentissime Russicis omnis generis miseriis Ipse succurrit.

**

Noluit tamen Pater Sanctissimus beneficia sua Russis imputare; imo vero in « **allocutione** ad **Purpuratos Patres habita in Sacro consistorio d. xx mens Decembris**, quum in sacrum senatum cooptaret Evaristum Lucidi, Iudicem sacrarum cognitionum eumdemque Signaturae Apostolicae a secretis, et Aurelium Galli, Pontificis adiutorem ab epistolis ad Principes, publicis gratiis actis bonorum liberalitati, qua factum est ut ex ipsis paene mortis fauibus tot infelices homines inedia deficiente eriperentur, anxii animi sensus

tantum expressit de salute administratorum sacrorum illorum in vinculis tabescientium, Deum obsecrans « ut bonorum militum virtutem sua gratia sustentet, laboresque immarcescibilis corona fiducia consoletur ».

Recoluit insuper labentis anni eventus, quae animum Suum et solacio affecere, et Ecclesiae novos triumphos constituerunt; ut amor cultusque populorum increbescentes in Sanctissimam Eucharistiam, publice ac sollemniter praesertim significati in conventibus Parisiis et Genuae celebratis; et Catholicorum actio in religione promovenda; et tributi Thomae Aquinatis honores in orbe universo, sexcentesimo recurrente anno ex quo in Sanctorum numerum is fuit adscriptus; pariterque saecularis martyrii commemoratio S. Iosaphat Kuncewicci; « nam quotquot in orientalibus ad oecumenicam Ecclesiae unitatem revocandis laborare consueverant, iisdem vitam virtutesque celebrantibus sanctissimi antistitis, qui unitatem ipsam tuendo ceciderit, multum inde animi ad tam salutare propositum urgendum videtur accessisse ». Neque omisit Pontifex commemorare ex Vicariatibus Apostolicis Syro-Malabaricis quatuor Sedes Episcopales fuisse institutas; et Hispanici regis visitationem; qui « quamdiu in hac alma Urbe commoratus est, et coram Nobis et in luce civitatis, fidei suae et obsequii in Apostolicam Sedem nobilissima dedit documenta, adeo ut Hispanicam ipsam nationem, Iesu Christo eiusque Vicario deditissimam, in suo rege facile agnosceres ».

Denique periucundum attulit nuncium, Hiberniae res feliciter iam coepitas esse componi, quemadmodum proxime docuit Cardinalis Archiepiscopis Armacani pastoralis epistola, idemque deinceps allati nuncii confirmarunt.

Faxint Superi ut ad exitum anni huius ineuntis nuncium illud a Summo Eccle-

siae Pastore perferri tandem liceat, quod omnes bona voluntatis homines iamdiu persequuntur: ut scilicet quavis contentionis acerbitate in animis remota, quae, etiam nunc Paternae dilectioni lugenda fuit, res populorum omnium vel externae, vel domesticae, in certa ac firma pace fuerint demum compositae!

Kalendis Ianuariis MCMXXIV.

POPULCOLA.

VACUI TEMPORIS HORA

Ad arma! o socii et lectores mei humanissimi; tempus enim est ut sine ulteriori mora ad publicam salutem servandam contra nostrarum urbium fragorem concurramus.

Stridor, non aures tantum dilacerans, curruum electrica virtute per ferreas axes in viis, in aere, sub terra actorum; automobilium omnis generis, rhedarum, plaustrorum, ad effrenum cursum incussorum, tympanizatio et boatus, aedes a fundamentis concussantia; motocyclorum crepitus; tubarum et lituorum clangores; sibila, « syrenum » ululatus... Altissima urbis loca ascende, et multiplicem rumorum contentionem percipes ab urbe manantium, quos anhelantem eius spiritum dixeris.

Ad arma! inquam, Londinensem medicinae doctorem Spooner sequiti, qui in huiusmodi avernum studia sua convertit, exque stygia hac palude veneficos, praeter quam quod quisque crediderit, detraxit fructus, eorumque terribiles effectus revelavit. Ignoratis ne, in officinis ubi frenum nullum contra machinarum strepitum imponitur, hominum labores tertiam minorum partem operis reddere, quam in fabricis, ubi silentii aliquid obtineri potest? Scilicet nervi a necessaria quiete in illis ita excitantur, ut ad amentiam usque deveneri possit. Non equidem nugae aguntur!

Sed in inferiore America acute hercle! atque subtilius de re consultum est. Dum

enim discordes fragores in nervorum tranquillitatem saeviunt, symphoniae, laborem sine intermissione comitantes, suis concentibus nervos et animos vicissim librare satagunt. Dummodo, credo, symphoniae illae a notissima nostri temporis musicæ abstineant!

Quidquid est, certe clarissimi doctoris ad populos appellatio amplissimo consensu coronanda est: in nulla enim urbe invenietur profecto homo, quem acroama illud usque ad nauseam non fastidiat.

**

ANONYMUS ille meus, pro sua humanitate, ineuntis anni solennia mihi voluit precari, munuscumque addere, quod ex tempestate appellavit. Solitus omnia vobiscum mea dispertiri, en vobis idem hic offero; possum enim, quia **mala illa medica, limonia et citrea**,.... tantum in scriptis erant, prouti sequitur, a P. Berettario depropria:

« Inter peregrina poma, quae ex alienis terris superiora saecula in Italiam primum, indeque in occidas oras transportarunt, omnium nobilissima et praestantissima sunt, quibus ab acore in Italia est nomen. Eorum tria genera familiam ducunt: mala medica, limonia et citrea. Medica, quorum est maxima copia et usus frequentissimus, aurei coloris sunt, magnitudine et formis malis cotoneis similia: « aurancia » in Hetruria nominantur, et hoc nomen omnium maxime nobilitatum, ut festivo etiam colori nomen accesserit. Cortex ab interiore pomo facile avellitur, qui ex melle decotus grati admodum saporis est, alias inutilis; carne admodum tenui, et gratissimi succi alias acidii, alias dulcis; uvae instar gravida. Citreis ac limoniis color idem flavus vergens ad albedinem; limonia vero ovali forma; cortice carneque non multum ab auranciis dissimilia; sed cortex non avellitur. Longe etiam nobiliori sapore odoreque citrea forma multo maiore rotundioraque: cortex extimus iis, non ut limoniis aequus et laevis, sed aliquanto callosior, et tuberculis quasi verrucis nonnihil inaequalis, verum ut limo-

niis corpus una cum cortice grato admodum sapore totum edule. Auranciorum limoniorumque magna cōpia; citrea rariora, nec ubique aequē proveniunt. His odor non modo ab auranciis et limoniis dissimilis, sed etiam ita gratus ac nobilis, ut ea tantum causa integra serventur, ut cubicula grato odore redoleant. Intus a cognatorum natura dissimilia, peponibus similiora; caro etiam peponum carne solidior: ab extimo cortice ad intimum sibi similis, nullo putamine. Et ut pepones angustum continendo semini in medio alvo sinum aperint, ita citrea succum omnium pretiosissimum cum semine concipiunt alunque; qui conditus ex saccaro antidotum est adversus nonnullos morbos efficacissimum».

Post quae libenter, vel citreō malo in antidotum prius sumpto, cōnātē!

*** Locosa

Tuccius matri domo exeunti:

- Ecce, mamma, tecum non me adducis?
- Loci te taederet.
- An igitur in scholam ibis?

Tuccio Magister arithmeticam hanc quaestione solvendam in schola publice proponit:

— Auriga passuum millia octo per unius horae spatiū peragit; collega eius novem: Si primo millium passuum trium praestantia concedatur, ubinam alter alteri occurret?

Tuccius brevi rem meditatus:
— Ad cauponam, certe!

*** Aenigmata

I

Olim magna fui et dominam me noverat
[orbi]
Et celebre meum est populo, et venerabile
[nomen].
Si a tergo legeris, terrae dominabor et undis,
Nequitia et forma pariter spectandus, et arcu.

Transfer nunc notas: cernes (mirabile dictu!) Virtutem, Poenos italis quae avertit ab oris. Id rursum facias; vatis cognomen habebis, Pascua, rura, duces qui summo carmine pangit.

II

Incipit a primo cupiens didicisse puellus, Qui nondum teneras alterius lanugine vernal; Nunc humeris toto loculum suspendere gestit, Illo post lateri suspendit fervidus ensem.

Aenigmata in fasciculo mens. Decembris MCMXXIII proposita his respondent:
1) ARIUS, Aer, Aera, Aerarius; 2) G-rex.

IOSFOR.

Libera a pittaciis responsa.

IOAN. CHER..., Bononiae. — Responsum idem est ac responsoria epistola; pittacia autem membranae aut chartae particulae dicebantur, quae alicui rei pice ($\pi\tau\tau\alpha$ enim = pix) vel cera aliave re affingebantur, paucisque prescribebantur verbis. Pittacia igitur nonne et ea, quae francobolli, timbre-poste etc. vulgo appellantur, latine dicere possumus? ... Iamque aperte habes. quid huius novi capitis inscriptio significet.

DRI. ATTILIO CION..., Mutinae. — Ob novum nobis socium acquisitum plures tibi habemus gratias et referimus. Utinam te plures imitentur!

DRI. HENR... PARK..., Birmingham. — De humanissimis animadversionibus tuis rationem habebimus. Quamquam, quot plures articulos de novis *rērum* vocabulis in commentarium inducere poterimus, quum in singulis fasciculis eorumdem articulorum saltem unus iamdiu sit? Scenicas autem fabulas soluta oratione pariter edidimus: *Fridianum*, *Francisculi prandium*, *Gratulationem* et novissime *Cornelium*. Quae autem exemplo protulisti istic agitata, nonne carminib⁹ constant? ... Rationem illam Cantabrigensem docendi lingua latinam ignoro, tibique gratus ero si de ea aliquam mihi notitiam attuleris.

A SECRETIS.

Dr. JOSEPHUS FORNARI, Sponsor.

ROMAE. — TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS.